

bivalstva s pomočjo heksagonalne mreže površine 100 km². Zanimiv je tudi prikaz prirejene cestne oddaljenosti glede na porabo časa in na višinske razlike, ki ga je podal R. Ršumovič. R. Gašparovič je podal opis Mercatorjeve karte Slavonije, Hrvatske, Bosne in Dalmacije iz 1589. leta.

Zbornik zaključujeta dva metodološka referata. V prvem piše Z. Jovičič o součinkovanju prirodnih in družbenih elementov v geografskem proučevanju, v drugem pa R. Gašparovič o matematični geografiji.

Poleg že navedenih dobrih strani Zbornika in nekaterih tehničnih pomanjkljivosti je njegova vrednost tudi v tem, da imamo po daljšem času nekoliko popolnejši pregled nad delom velikega števila raziskovalcev iz vse Jugoslavije, o njihovih teoretičnih pogledih in metodoloških pristopih. Iz Zbornika je razvidna težnja po vsebinskem širjenju zanimanja geografov raziskovalcev, v kar so se z uspehom vključili tudi številni mladi geografi.

M. Pak

Iz književnosti o okolju

Krajinsko planiranje 5, Zbornik mednarodnega simpozija Ljubljana 29.—31. 8. 1972. Katedra za krajinsko arhitekturo in vrtnarstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Uredil prof. Dušan Ogrin, strani 256.

To je zbornik referatov, ki so bili predstavljeni v Ljubljani na simpoziju o krajinskem planiranju leta 1972. Skupno je publiciranih 14 prispevkov, vsi referati so poleg teksta v originalu (angleščina, nemščina) tudi prevedeni v slovenščino in dokaj bogato ilustrirani. Kot že sam naslov simpozija pove so prispevki posvečeni predvsem problemom krajinskega planiranja. Prikazujejo odnos planerja do krajine in poudarjajo estetsko ter smotno urejanje prostora. Avtorji prispevkov niso urbanisti v klasičnem pomenu besede, temveč krajinski arhitekti-oblikovalci.

Krajinsko planiranje je pri nas razmeroma nova disciplina; prvotno se je razvilo v Nemčiji (Landschaftsplanung, Landscape Planning) in se postopoma uveljavilo drugod po svetu. Pomembno je poudariti, da je ta zbornik že peti svoje vrste, ki so ga izdali na isti katedri. Vsebina zbornika je zelo pestra in prav ta zadnji je za nas geografe najbolj zanimiv, ker so mnogi avtorji posegli v kompleksno problematiko raziskovanja prostora. Vsebina prispevkov je na zavidljivi ravni in izreči moramo veliko priznanje organizatorjem, da so uspeli pridobiti referente, ki jih lahko uvrščamo v sam svetovni vrh na tem področju.

Med najbolj zanimive prav gotovo sodijo prispevki: Vroom, M. »Primeri systemskega pristopa k planiranju v ruralnih območjih«, Steinitz, C. »Vpliv meddržavne avto ceste na okolje: računalniška analiza za izbiro trase« in prispevek Patri, T.-Ingrime T. J. »Regionalno planiranje in sistem zgodnjega opozarjanja«. To so osrednji prispevki simpozija. V njih skušajo avtorji čim bolj eksaktno in objektivno ter kompleksno raziskati prostor glede na določene namene in izluščiti logične sklepe ob zasnovanih planskih ciljih. Osnovna težnja je v tem, da naj bodo ukrepi v prostoru načrtovani tako, da bodo povzročili ob zadovoljevanju maksimalnih učinkov minimalne škodljive posledice.

Vroom je v poročilu kritično podčrtal pomen in vlogo systemske analize krajine, katere začetnik je bil eden najbolj znanih sodobnih krajinskih arhitektov Ian McHarg. V zaključku je opozoril, da je ostala na tem področju še vrsta nerešenih vprašanj. Za nas geografe sta še posebej zanimiva Steinitzov in Patrijev prispevek, v katerih je prikazana, s pomočjo vrste skrbno izbranih tematskih kart, sistematična analiza prostora kot kompleksa. Avtorja sta v mnogih pogledih zaorala ledino. Steinitz je tudi prikazal obsežen sistem računalniško izdelanih tematskih kart, ki pa so prikazane v vertikalno popačeni projekciji; danes je ta pomanjkljivost že povsem

odpravljena. (Ustrezen program smo razvili tudi v Ljubljani: Megušar 1972, Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo univerze v Ljubljani.)

V zaključku je »spiritus movens« simpozija prof. D. Ogrin strnil prizadevanja posameznih prispevkov v naslednje misli: »To, kar doživljamo danes (v preobrazbi krajine) in v čemer smo sodejavni, je del procesa, ki po svojih razsežnostih, časovnem obeležju in korenitosti verjetno pomeni preobrazbo, ki bi ji lahko rekli največja prostorska revolucija v zgodovini človeške civilizacije; pomeni daljnosežno prestrukturiranje krajine v njeni celotni raznoliki fenomenologiji.«

Največja vrednost prispevkov v zborniku je prav gotovo v idejno in metodološko novih prijemih, ki so v marsičem sorodni z idejami aplikativne kompleksne geografije.

Milan Orožen Adamič

Ian L. McHarg, Design with Nature, The Natural History Press Garden City, New York 1969, 197 strani, 197 kart in drugih grafičnih prikazov in 156 fotografij.

Po prvi izdaji knjige sta kasneje izšla še dva ponatisa, od katerih je eden v skrajšani verziji žepnega formata. Knjiga je bila napisana s finančno pomočjo *The Conservation Foundation of Washington*. Pri oblikovanju in izdelavi knjige je pomagala Naredra Jueneja in še 37 drugih avtorjev, od teh sta najbolj znana Luna Leopold in Lewis Mumford.

Ian L. McHarg je krajinski arhitekt, planer in pisatelj. Avtor knjige je ustanovitelj in vodja oddelka za krajinsko arhitekturo in regionalno planiranje na univerzi v Pensilvaniji. Na tej univerzi je tudi center za ekološke raziskave v planiranju in oblikovanju, ki je eden od vodilnih na tem področju v ZDA. McHarg je tudi avtor ali soavtor drugih knjig od katerih naj navedem le nekatere: *Man and Environment, Ecological Determinism, The Place of Nature in The City of Man, The Place of Man in Nature*, itd.

Ceprav je izšla prva izdaja že leta 1969 in ni napisana iz geografskih krogov, sem se odločil, da napišem poročilo o njej, ker je avtor v reševanju planerskih problemov uporabil nekatere izrazito geografske metode.

Knjiga je izredno bogato ilustrirana in napisana dokaj poljudno z namenom, da bi bila razumljiva čim širšemu krogu bralcev. Uvod je napisal Lewis Mumford, kjer med drugim poudarja, da je le malo knjig, ki se ukvarjajo s človekovim odnosom do okolja kot celote, ne samo s tako imenovanim fizičnim okoljem. McHarg si kot kompleksen ekološki planer ni samo svest destruktivne dejavnosti človeka v okolju, temveč gre mnogo naprej. Avtor pokaže na praktičnih primerih, kako so nova spoznanja lahko in morajo biti uporabljena v planiranju. McHargov cilj ni samo v oblikovanju ali proučevanju narave same v sebi, ampak oblikovanje v skladu z naravo. To vsekakor ni knjiga, ki bi jo lahko na hitro prebrali, vendar je treba živeti z njo in jo počasi dojeti.

Knjiga je razdeljena na naslednja poglavja: Mesto in podeželje, Morje in preživetje, Stanje, Korak naprej, Mi in zemlja, Narava v metropolisu, O vrednotah, Odgovor vrednotam, Svet je kapsula, Razvoj vrednot, Naturalisti, Rečno območje, Metropolitanska regija, Proces v oblikovanju, Mesto; proces v oblikovanju, Mesto: zdravje in patologija in Upanje. V prvih poglavjih obravnava avtor nekatera najbolj pereča vprašanja današnjega časa, predvsem odnos človeka do okolja. V naslednjih poglavjih pokaže na praktičnih primerih, ki jih je obdelal sam ali v sodelovanju z drugimi avtorji, metode ki naj pri planiranju čimbolj upoštevajo fizične in družbene danosti prostora. Med najzanimivejše in za knjigo značilne sodi poglavje »Korak naprej«. Prikazan je praktičen primer študije za izbor najboljše variante za avtocesto. Uporabljena je metoda, ki je kasneje našla mnogo posnemovalcev, a doživela tudi ostre kritike. Zato sem se odločil za kratek povzetek tega poglavja.

Gradnja avtoceste je zahtevan poseg v prostor, ki vedno sproži vrsto težav in nasprotij z okoljem. Pri tehničnem planiranju avtoceste so problemi navadno